

Кіндрацька Галина

к.е.н., доцент

Кулиняк Юрій

асистент

Національний університет «Львівська політехніка»

м. Львів, Україна

ВПЛИВ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА МЕТОДИКУ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

Сьогодні істотно зростає роль фінансового аналізу діяльності підприємства, який забезпечує комплексне вивчення його фінансового стану й оцінювання досягнутих фінансових результатів за даними фінансової звітності з метою обґрунтування управлінських рішень. Значною мірою це пов'язано з розвитком фондового ринку і необхідністю забезпечення його учасників інформацією про стан та перспективи розвитку суб'єктів господарювання. Незважаючи на це, методика фінансового аналізу є недосконалою і викликає серед фінансових аналітиків дискусії щодо шляхів її удосконалення. Особливо проблемними є такі її елементи: об'єкти фінансового аналізу, система показників та підходи до її побудови, джерела інформаційного забезпечення.

Об'єкти та напрями фінансового аналізу можуть бути різними залежно від мети, але здебільшого досліджують майновий стан, фінансову стійкість, ліквідність і платоспроможність, грошові потоки, ділову активність, інвестиційну привабливість і фінансові результати підприємства, а за потреби – кредитоспроможність, ризик банкрутства, податкове навантаження тощо.

Не менш важливим є такий елемент методики як вибір системи абсолютних і відносних показників, за якими аналізують певний об'єкт. На використання абсолютних показників впливає рівень інфляції, застосування підприємством різних методів бухгалтерського обліку, зміна форм фінансової звітності та інше. Об'єктивність аналізу за відносними показниками досить низька, тому що між ними існують тісні взаємозв'язки, нормативні значення показників запозичені з зарубіжної практики без врахування умов функціонування підприємств і виду економічної діяльності, різний алгоритм розрахунку однакових показників, не впорядкована їх термінологія. Пропозиція деяких аналітиків обмежити кількість відносних показників (не більше семи) не є достатньо обґрунтованою. Варто зазначити, що до побудови системи показників існують два підходи: концепція мінімалізму, яка ґрунтується на обмеженій кількості показників, і концепція максималізму, яка передбачає формування значного переліку показників, визначення пріоритетності їх використання залежно від стадії життєвого циклу, цілей та обраної стратегії підприємства.

Важливим елементом методики фінансового аналізу є джерела інформації: планові, необлікові і обліково-звітні. Фінансова звітність як джерело обліково-звітної інформації, відображаючи істотні зміни в структурі господарських засобів та їх джерел, а також результатів господарської діяльності, надає значний обсяг

інформації зовнішнім і внутрішнім користувачам. Хоча, очевидно, аналітик не має орієнтуватися лише на використання фінансової звітності.

Запровадження НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1] призвело до відчутних трансформацій структури балансу, який є важливим джерелом інформації для аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання, що відображено у його назві (звіт про фінансовий стан). Водночас такі зміни створили певні труднощі для реалізації основних напрямів аналізу внаслідок виділення нових розділів балансу, розширення статей, перерозподілу активів і пасивів за розділами та переміщення певних статей між ними.

Особливо проблемним є аналіз платоспроможності за методом аналізу ліквідності балансу і за коефіцієнтами ліквідності, що зумовлено відсутністю чітких критеріїв віднесення активів і пасивів до тієї чи іншої групи, неможливістю врахувати умови, на яких ґрунтується облік певних операцій.

Загальний підхід до групування активів за рівнем ліквідності передбачає формування чотирьох груп. До високоліквідних активів (група А1) включають гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції, що не викликає заперечень. Склад групи швидколіквідних активів (А2) істотно залежить від особливостей виду економічної діяльності, тому виникають проблеми з віднесенням до неї дебіторської заборгованості за розрахунками: з бюджетом, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків, а також іншої поточної заборгованості. Розподіл в балансі дебіторської заборгованості за терміном її обороту в складі оборотних активів певним чином сприяв би вирішенню цієї проблеми. До повільноліквідних активів (група А3) належать найменш ліквідні оборотні активи, але при цьому дискусійним є зарахування до неї готової продукції, товарів, необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття. Важколіквідні активи (група А4) – це необоротні активи, відображені в першому розділі активу балансу підприємства, хоча сюди пропонують зараховувати і необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття, якщо період завершення продажу продовжено на термін більше одного року. На нашу думку, критеріями формування груп активів за рівнем ліквідності мають бути: час, необхідний для реалізації цього активу, і сума коштів, отримана від його реалізації, кількісні значення яких повинні враховувати особливості діяльності аналізованого підприємства.

Дискусійним є розподіл пасивів на чотири групи за термінами погашення зобов'язань. Теоретично до термінових пасивів (група П1) належать поточні зобов'язання, сплату яких визначають з моменту виникнення заборгованості. Але виконати цю вимогу досить важко, тому що в балансі зобов'язання не розподілені за термінами їх покриття. Наприклад, зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття пропонують відносити до однієї з таких груп пасивів: термінових (П1), короткострокових (П2), чи довгострокових (П3). Аналогічна проблема виникає з визначенням групи, до якої коректно віднести доходи майбутніх періодів, довгострокові і поточні забезпечення, неоплачений і вилучений капітал та інші.

Невизначеність при групуванні активів і пасивів балансу спотворює результати аналізу ліквідності балансу та коефіцієнтів ліквідності, а, отже,

виникає ризик прийняття необґрунтованих управлінських рішень щодо платоспроможності підприємства. Ці проблеми могли б бути вирішені за умови чітко сформульованих критеріїв, за якими відбувається групування пасивів за терміновістю погашення зобов'язань. Одночасно можна говорити про вплив трансформації балансу на результати аналізу інших напрямів аналізу фінансового стану з використанням відносних показників, більшість яких обчислюють на основі співвідношення між розділами, статтями активу і пасиву балансу.

Внесені зміни до звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) не вирішили основної проблеми – можливості здійснювати аналіз доходів, витрат і фінансових результатів від трьох видів діяльності за звітний період. Відсутність у формі № 2 показників, що відображають фінансовий результат від фінансової та інвестиційної діяльності, обмежує аналіз динаміки і структури доходів і витрат за видами діяльності, а також прибутку (збитку), який отримало підприємство в результаті фінансової чи інвестиційної діяльності.

Надання підприємству можливості вибору прямого або непрямого методу складання звіту про рух грошових коштів нівелює принцип порівнянності показників звіту, що складений різними підприємствами за різними методами, зокрема впливає на порівняння з конкурентом та визначення рівня якості управління грошовими потоками. Якщо ж підприємство використовувало різні методи за звітні періоди, то неможливо порівняти результати аналізу динаміки та структури грошових потоків аналізованого підприємства за різні періоди.

Таким чином, запровадження нових форм звітності згідно з [1] мало на меті гармонізувати систему бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів, підсилити аналітичну компоненту фінансових звітів, зробити її наочною та придатною для використання в управлінні підприємством. Проте детальний аналіз нововведень виявив, що такі трансформаційні зміни не підвищили рівень аналітичності фінансової звітності, а іноді навіть обмежили можливості обґрунтування управлінських рішень за результатами аналізу.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями).

